

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem Varia Ervditione Noviter evoluta

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

2. Vanitas formæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

us refugiebat. Mirus lusus imaginantis & imaginis. Quoties ridenti corripit alter, & lacrimanti falsò, veras miscuit lacrimas? Denique cùm impatientia amoris excluderet eibum, potumque, assiduas inter potendi, raptique voti querelas & planctus, lenta consumptus tabe adolescens, in florem purpureum, vel (ut vult Ovidius) croceum, candidis distinctum folijs, narcissum scilicet, Narcissus mutatus est.

Ethica.

I. (a) Φιλαντία seu amorem sui habes in hac imagine expressum, de quo Horatius lib. 1. Od. 18.

----- Subsequitur cæcus amor sui,

Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem

Nimirum existimatio & admiratio sui ipsius caput altius, quàm par est, attollit, sibi que supra verum indulget, & animos inflat, præsertim si adulantium & laudantium flabellum accedat. De qua re Seneca epist. 59. Citò, ait, nobis placemus, si invenimus, qui nos bonos viros dicant, qui prudentes, qui sanctos: agnoscimus, nec sumus modica laudatione contenti. Quidquid adulatio in nos sine pudore congescit, tanquam debitum prendimus: optimos nos esse, sapientissimos, affirmantibus assentimur, cùm sciamus illos sæpe mentiri. Et Plutarchus, amor, inquit, proprius facit, ut quisque sui ipsius assentator eùm sit primus atque maximus, non difficulter admittat externum, quem putat ac vult sibi accedere testem, ad stipulatorémque. De his Plautus in Mil. Glor.

Mihi ego video: mihi ego sapio: mihi ego credo plurimum.

Laborant hoc maximè vitio adolescentes, feminaeque, quæ sibi formosiores cæteris videntur, unde Poëta:

Fastus inest pulehris, sequiturque superbia formam.

Quare se ipsum Narcissus ita deperierit, in causa fuit venusta facies ex undis reddita. Describit eam Ovidius:

Ac stupet ipse sibi, vultuque immotus eodem

Hareret, ut & Pario formatum marmore signum.

Spectat humi positus, geminum sua lumina sidus,

Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,

Impubesque genas, & eburnea colla, decusque

Oris, & in niveo mixtum candore ruborem.

II. (b) Sed notanda Poëtæ verba, quibus vanitatem formæ, & admirationis sui ipsius perstringit:

M 2

Spem

(a) Amor sui. (b) Vanitas formæ.

Spem sine corpore amat, corpus putat esse, quod umbra est.
 Quid fugacius umbrâ? quid labilius formâ? *Homo quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra.* Job. 14. Id quod nomine ipso Narcissi denotatur, qui dicitur *ἀπὸ τῆς νάρκωσς*, quod marcescat citò. Pergit Vates Pelignus:

Quid videat, nescit; sed quod videt, uritur illo:

Atque oculos idem, qui decipit, incitat error.

Verissimè nesciunt, quid videant, quicunque aspecta pulchritudinis amore capti, cæcas alunt in pectore faces, stygios aliquando rogos accensuras. *Error est, qui decipit incautos oculos, fucus, larva, gypsus.* Tritò versiculò:

Quisquis amat ranam, ranam putat esse Dianam.

Prosequitur Ovidius:

Credule, quid frustra simulacra fugacia captas?

Quod petis, est nusquam: quod amas, (avertere) perdes.

Fugacissimum simulacrum forma est; perditur, dum amatur; propterea *flori* comparatur in quem conversus est Narcissus. Eleganter Tiraguellus lib. 2. connub. n. 19. Forma res caduca, evanida, fugax, decidua, velox, fluxa, rapida, eodem penè momento virescens & arefcens; non secus ac flosculi, quorum vita dialis, qui matutino tempore pulcherrimi, ante vesperum evanescunt, magna (ut scribit Plin. lib. 21. c. 1. hominum admonitione, quæ spectatissimè florent, celerrimè marcescere. Et Galeni dictum est: Qui formosus est, tantisper est, dum videtur. Propterea sapientissimus in Proverbijs cap. ult. *Fallax est gratia, & vana est pulchritudo.* Virgilius, vel quisquis est autor in carmine de Rosa, sic canit:

Collige, virgo, rosas, dum flos novus, & nova pubes,

Et memor esto ævum sic properare tuum.

Et Ovidius lib. 2. de arte:

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,

Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.

Nec semper viola, nec semper lilia florent,

Et riget amissâ spina relicta rosa.

Socrates apud Laërtium in vita Aristotelis, formam appellat *ὀλιγοχρόνιον τυραννίδα*, exigui temporis tyrannidem. Egregiè S. Hieron. epist. 139. in explicat. psal. 89. Species, ait, hominum fragilis, vernat in parvulis, floret in juvenibus, viget in perfectæ ætatis viris, & repente, dum

dum nescit, incanescit caput, rugatur facies, cutis extenta contrahitur & exarescit.

III. (c) Atque hæc de vanitate melioris formæ. Nunc quisquis es, Narcissule, exemplo ductus cognomine, *philavriam* cave; quamvis tibi blandum illud occinat Corydon aliquis:

Huc ades, o formose puer, tibi lilia plenis

Ecce ferunt Nymphæ calathis: tibi candida Nais

Pallentes violas, & summa papavera carpens

Narcissum, & florem jungit benè olentis anethi.

Insidiosum & multorum exitio periculosum est carmen. Potius ex eodem Poëta audias:

O formose puer, nimium ne crede colori,

Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

Nais & Thais vicina sunt nomina; flores ferunt, & auferunt. Tiresias monet:

Tempora maturæ visurus longa senectæ

Fatidicus vates, si se non noverit, inquit.

Hæc ille Narcisso. At tu, si me auscultas, fac, *teipsum noveris*.

Accipe anigma: *cum te benè noveris, minimè te noveris*, disces enim,

----- quàm totus homuncio nil sit.

Disces, in deformi corpore, pulchrum latere ingenium, & hebes in formoso. Ovid. epist. 15.

----- ingenio formæ damna rependo meæ.

Neque rarò videmus comptulos Narcissulos, esse cerebro vacuos, & quod in adagijs est, *pistillò retusiores*. Euripides ait:

Animus spectandus est: nihil pulchritudo

Juvat, cum quis mentem non bonam habet.

Et Seneca epist. 66. *Potest è casa vir magnus exire; potest è deformi, humilique corpusculo formosus animus ac magnus; ut intelligamus, non deformitate corporis foedari animam, sed pulchritudine animi, corpus ornari*. Simiæ, quod Ælianus narrat lib. 17. c. 25. obiectis speculis capiuntur, quæ suæ formæ aspectu delinitæ tamdiu aspiciunt, donec hebescant oculi, & cæcutientes faciliorem sui capturam faciant. *Amorem sui* esse puta simium; videndo perit. Simiæ cum pepererint dicuntur tanquam statuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. Faciunt idem, qui sibi stultè blandiuntur sive de formæ præstantia, sive prosapia generis, sive opum affluxu, sive honorum